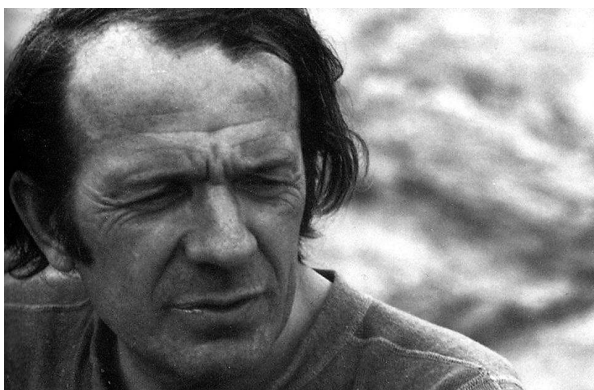


Kravpolitik eller motstånd i blivande - Deleuzes kreativa revolution



Deleuze

Kravpolitik går till slut in i en återvändsgränd. Aktivism som kräver och begär blir verkningslöst om nu inte motståndare och andra håller med. Att hävda saker och ting i gemensamma frågor kallas opinionsbildning. För dem som dock tycker annorlunda blir åsikterna inte så relevanta. Dessutom har nyliberalismen de senaste decennierna alltmer förvandlat åsikter till något subjektivt och privat. Jaha, du tycker så!

Inom delar av aktivism och vänsterpolitik finns dock en tro att åsikter får en sorts mystisk politisk kraft ifall de adderas. Se så många som tycker så! Se så många som har hört vårt budskap! Tyckandet förvandlas till räknande av tyckanden. Men även detta räknande bygger på ett tyckande: Ifall fler uttrycker en åsikt borde det väl väga tyngre! Ifall fler hör hos borde det väl få en större effekt!

Kravpolitik blir axiomatisk

En ordning eller ett system som bygger på krav eller påståenden kallar Gilles Deleuze och Félix Guattari för axiomatiskt. Kapitalism är ett system som återskapar sig själv genom att förvandla några påståenden till självklarheter: Företaget ska gå med vinst. Och det ska växa. Och värde ska beräknas kvantitativt. Kapitalismen fungerar för att stat och företag uppfattar axiomen som självklara.

Kravpolitik är en axiomatisk kamp. Den hävdar och kräver. Kravpolitik kan hävda kvinnlig rösträtt, mänskliga rättigheter, rätt till mat och husrum för alla, rättigheter för homosexuella och transpersoner, stopp för miljöförstöring eller stopp på krig.

Axiomatisk kamp kan när alla ser kraven som självklara bli användbar för att justera enkla ordningar och problem. Men kravpolitik når alltid en punkt där den går in i en återvändsgränd, enligt Deleuze och Guattari. Det axiomatiska har svårt att lösa komplexare problem.

Kravpolitik blir kraftlös

I *A Thousand Plateaus* gör Deleuze och Guattari upp med en kraftlöshet som driver in politisk kamp i återvändsgränder. I trettonde platån (kapitlet) lyfter de fram den skarpa åtskillnaden mellan kamp i blivande och kamp i axiomatik[1]. Det är kamp i blivande och aktualiserande som ger möjlighet till revolutionära förändringar. Axiomatisk kamp skapar istället kraftlöshet.

Deleuze och Guattari betecknar den axiomatiska kampen som impotent. Om jag läser dem rätt ska impotens förstås som makt oförmögen att producera — en kraftlös makt. Idag känns impotens som en något sliten och förlegad metafor. Dessutom producerar den en sexistisk idealbild av ett potent motstånd. Deleuze och Guattari såg dock inte impotens som metafor utan som en faktisk egenskap hos axiomatisk kamp.

Hävda och kräva har sin plats

Axiomatisk kamp ska inte uteslutas helt. Den pekar på en annan kamp. Axiom fungerar som index: utpekande av något annat. Axiom manifesterar därmed ett gap mellan de två formerna för kamp: Å ena sidan *flöde och blivande*, och å andra sidan *hävdas axiom*: krav och anspråk.

Om vi använder *blivande* och *axiomatisk* på motstånd knyter de an till två begrepp jag lanserade i "[Postprotest](#)" (2005): *proaktivt motstånd* respektive *reaktivt protestmotstånd*. Jag betonade en skillnad mellan att faktiskt initiera den förändring man vill ha gentemot att reaktivt säga nej till det man inte vill.

Axiomatisk och blivande knyter också an till de gamla motståndsbegreppen indirekt och direkt aktion. Direkt aktion är handlingar som börjar lösa

problemen. Och indirekt aktion är handlingar som inte löser något men som istället kräver att någon annan ska göra det.

Per Herngren

2009-02-23, uppdaterad 2020 09 07, version 0.2

Referens

Gilles Deleuze, Félix Guattari, *A Thousand Plateaus Capitalism and Schizophrenia*, Continuum, 2007, first published 1980.

Gilles Deleuze, *Nietzsche och filosofin*, Daidalos, 2003, original 1962.

Gilles Deleuze, *Difference and repetition*, Columbia University press, 1994, original 1968.

Gabriel Tarde, *On communication and social influence*, The University of Chicago Press, 1969.

Gabriel Tarde, *The laws of imitation*, Henry Holt and Company, New York, 1903, facsimile 2007 by Books on Demand UMI, franska original 1882-1888.

Gabriel Tarde, *Social Laws An outline of sociology*, 1899, reprinted by Batoche Books, Kitchener, 2000.

Gabriel Tarde, *Penal Philosophy*, Patterson Smith, New Jersey, 1968, original 1890.

Kimberlé Williams Crenshaw, "Mapping the margins, Intersectionality, Identity Politics, and Violence Against Women of Color", In: Martha Albertson Fineman, Rixanne Mykitiuk, Eds. *The Public Nature of Private Violence*, New York: Routledge, 1994, p. 93-118.

Manuel DeLanda, *Intensive science and virtual philosophy*, Continuum, NY, 2002.

Manuel DeLanda, "Virtual Environments and the Emergence of Synthetic Reason". *Flame Wars: the Discourse of Cyberculture*. Edited by Mark Dery. Durham: Duke University Press, 1994.

Per Herngrens [texter om Deleuze](#).

Fotnot

[1] Gilles Deleuze, Félix Guattari, *A Thousand Plateaus Capitalism and Schizophrenia*, Continuum, 2007, first published 1980, p 520.